

ESTILS

Catalunya vol ser un lab

Creixen els 'living labs', sense bates ni provetes, i volen sumar forces per redefinir la tecnologia del país

NEREIDA CARRILLO
BARCELONA

Els laboratoris sense provetes ni plaques de Petri estan proliferant. Són nous entorns en els quals els experts amb bata blanca d'empreses o universitats han deixat de tenir l'exclusiva de la innovació. Un exemple d'aquesta reinvençió dels espais de recerca són els *living labs*, que proposen experimentar en entorns reals i teixeixen una aliança entre el sector públic, el privat, les universitats i els ciutadans per crear nous serveis i productes. Des del 2006 Catalunya s'ha poblat d'aquest tipus de laboratoris, que ara volen fer un pas més i establir sinergies entre ells amb la marca Catalunya Living Labs. "La idea és que tot el país sigui el laboratori d'Europa, igual que va ser la fàbrica d'Espanya al segle XIX", explica l'impulsor del projecte i director adjunt de la Fundació i2CAT, Artur Serra.

Molts d'aquests laboratoris catalans ja formen part de la xarxa ENoLL (European Network of Living Labs), que engloba sota el seu paraigua 345 *living labs* actius al Vell Continent i en altres punts del món. La gestora de projectes a ENoLL, Ana García, explica que els *living labs* són molt diversos pel que fa a la temàtica, les dimensions o el lideratge. Tots aquests espais d'investigació, però, comparteixen la filosofia de la innovació oberta. És a dir, es guien per la idea que cal incorporar el ciutadà en els processos

de disseny de nous productes. "Innovar internament no és competitiu. De vegades, les bones idees, els primers prototips i els dissenys vénen d'algú més", assenyala García.

Ecosistemes d'innovació

Que la innovació ha de ser col·laborativa ho saben bé a Neàpolis, un *living lab* impulsat per l'Ajuntament de Vilanova i la Geltrú. Ofereixen *coworking* per a emprenedors relacionats amb les TIC i treballen amb l'Hospital Sant Antoni Abat de la ciutat. En aquests projectes de salut, "la innovació es fa conjuntament amb l'usuari", explica el director i gerent de Neàpolis, Joan Carles Lluch.

De fet, els *living labs* es basen en la idea que l'usuari estigui present en les diferents etapes de creació d'un nou producte o servei: primer, en la maduració de la idea; després, explicant les seves necessitats perquè el disseny del pro-

Usuaris Els 'living labs' incorporen les idees dels ciutadans en el procés de creació

ducte sigui adequat, i finalment, provant els productes i contribuint a millorar-los. Així, la participació del ciutadà fa que els productes s'alineïn més amb les seves necessitats i hi hagi una "adopció més ràpida", diu García.

Sota el seu paraigua, Neàpolis aixopluga i fa treballar plegats l'administració, els emprenedors, la universitat i els ciutadans. Aquesta fusió d'agents es coneix com la quàdruple hèlix. "Hem creat un ecosistema d'innovació", subratlla Lluch. El director i gerent de Neàpolis afegeix que, en aquest espai, hi ha "cafès i trobades informals perquè els diferents projectes puguin interrelacionar-se", però també iniciatives conjuntes com ara Vilanova Plus, una aplicació de mòbil que recull les diferents activitats que es fan a la ciutat -les introdueixen tant l'administració com les entitats-, dissenyada per una empresa de *coworking* junta-

ment amb l'Ajuntament i l'associació de comerciants Viu Comerç. "És un model d'innovació tecnològica que es fa servir per generar teixit en el territori", explica la gestora de projectes a ENoLL.

Finlàndia, l'origen

Les TIC no són l'únic tema al voltant del qual s'organitzen els *living labs*, però sí el més freqüent. De fet, l'origen d'aquest model va lligat a la tecnologia i a internet. El Massachusetts Institute of Technology (MIT) va ser l'embrió d'aquest tipus d'estructures, que a Europa es van originar als països nòrdics i en concret a Finlàndia. Allà, l'empresa Nokia es va adonar que, per innovar en els seus telèfons, havia d'incorporar en la creació del disseny els que després els farien servir.

Des d'aleshores, el model dels *living labs* s'ha estès. Una prova és el creixement d'ENoLL, que el 2008 n'aglutinava 129 i ara en suma 345

laboratori tecnològic

d'actius. Entre els últims a incorporar-se hi ha l'UAB Smart Campus, que pretén convertir la universitat en un campus intel·ligent. "Ja no és l'investigador el que pensa el que vol inventar, sinó que l'usuari, l'administració i la indústria participen en la definició del problema. I entre tots s'estableix el camí cap a la solució", explica el director de l'Escola d'Enginyeria de la UAB, Daniel Franco. En aquest laboratori, a més de tots els actors de la comunitat universitària, també hi estan implicats els ajuntaments de les ciutats més properes al campus. Es dissenyen i es desenvolupen conjuntament projectes per millorar la sostenibilitat i crear edificis intel·ligents com el de l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals (ICTA) o la nova biblioteca de Volpelleres, a Sant Cugat del Vallès.

La xarxa Catalunya Living Labs està formada per l'UAB Smart Campus i altres *living labs* catalans

com ara l'i2CAT, el Tecnocampus Mataró i el Citilab. De fet, aquests laboratoris ja van teixir una aliança fa temps, però ara la volen relançar amb una nova marca i més membres aprofitant el procés polític que viu el país. "Volem oferir els *living labs* com a possible plataforma per començar a pensar i dissenyar un país nou i reconnectar la innovació amb la realitat", afirma el director adjunt de la Fundació i2CAT.

Aliats per repensar el país

Els membres de la xarxa Catalunya Living Labs van fer una primera reunió a l'Smart City Expo que es va celebrar al novembre al recinte Gran Via de la Fira de l'Hospitalet i ara volen sincronitzar encara més els seus laboratoris. L'acte va servir també perquè es poguessin presentar nous *living labs*, com ara el de DynamisLab, d'iniciativa privada, centrat en la sostenibilitat i situat al Parc Tecnològic i Científic de la

Universitat de Girona. El seu president, Oriol Costa, explica que posen els seus 10 anys d'experiència a l'abast dels emprenedors que volen encetar un projecte centrat en la sostenibilitat. Els ajuden a quadrar aspectes socials, legals, mediambientals i econòmics. Amb tallers de 4 a 8 hores planifiquen entre 3 i 6 mesos de projecte. També aconsellen els principiants a l'hora de dissenyar el projecte, els posen en contacte amb altres actors que els poden ajudar, els proporcionen coneixements i els orienten en la difusió. Cosir totes aquestes iniciatives en la xarxa Catalunya Living Labs permetrà, segons Serra, impulsar al país un model d'innovació que vagi "més enllà del model tradicional de parc tecnològic com Silicon Valley". I conclou: "Si la sobirania en una societat democràtica ve del poble, és lògic que la innovació també".

01. L'espai Neàpolis és un ecosistema d'innovació.

FRANCESC MELCION

02. ENoLL potencia diversos *living labs*. ARA